

Dyre- og fugleagttagelser (1)

Hvor mange og hvem ser på dyr og fugle?

Det at se på dyr i naturen har stor betydning for den "gode" friluftsliv-oplevelse. Men hvor mange af gæsterne ser faktisk på dyr og fugle under et weekend besøg i naturen? Og er der nogle grupperinger, der udøver denne aktivitet mere end andre?

Langt den største del af den voksne danske befolkning (96 pct.) færdes i naturen i større eller mindre omfang i løbet af året og har mulighed for bl.a. at opleve vildtlevende dyr, deltage i jagt, lystfiskeri og lignende.

Vi har begrænset viden om den friluftsmæssige oplevelse af forskellige dyrearter. Undersøgelser viser overordnet, at det at opleve en række dyr og fugle (rådyr, egern, fasan, hare og sortspætte) generelt opfattes meget positivt, mens fx myg – ikke uventet – til gengæld opfattes meget negativt. Dyr er givetvis af stor betydning for naturoplevelsen, men vi har hidtil ikke haft en egentlig viden om, i hvilket omfang folk ser efter dyr og fugle under deres besøg i naturen.

Undersøgelser i tre konkrete skov- og naturområder

I forbindelse med projektet "Friluftslivets effekter på naturen" er bl.a. de besøgendes dyre- og fugleoplevelser undersøgt nærmere ved interviews i tre naturområder: Rude Skov, Hestehave Skov og Mols Bjerger (se noten sidst i dette Videnblad eller Viden-

FOTO: JENS FRIS LUND

Det at se på dyr og fugle er en væsentlig aktivitet for mange besøgende.

blad 1 og 2 for nærmere beskrivelse af selve projektet og nærværende dataindsamling).

Hvor mange ser på dyr og fugle i forhold til andre aktiviteter?

Som det fremgår af Tabel 1, er det at se på dyr og fugle en ganske væsentlig aktivitet i alle tre områder. Mellem hver syvende og hver tredje gæst har set på dyr. Dette er på samme niveau som aktiviteten at "studere naturen" (der blev spurgt til deltagelse i 22 specificerede aktiviteter, og det var muligt at angive deltagelse i mere end én aktivitet). I praksis er dyreagttagelse kun overgået af de mere universelle aktiviteter som at "opleve naturen" (hvori dyreagttagelser også kan indgå) og det at "gå en tur". Det skal dog nævnes, at enkelte andre aktiviteter har større deltagelse i de konkrete områder: I Ru-

de Skov er der flere, der har løbet eller cyklet en tur, end der har set på dyr og fugle; i Hestehave Skov er der flere, der har luftet hund; og i Mols Bjerger flere der har samlet bær, svampe og lignende.

Resultaterne er ganske ensartede for Rude Skov og Hestehave Skov, mens der er godt dobbelt så mange, der har svaret at de har "set på dyr" i Mols Bjerger i forhold til de to andre områder. En forklaring herpå kunne være, at svarpersonerne måske medregner iagttagelse af det græssende kvæg, får og heste, der findes i ganske stort tal i dette naturområde. En del af forklaringen kan også være, at Mols Bjerger i højere grad har karakter af udflugtsmål end et mål for dagligdags aktiviteter som at lufte hund eller løbe en tur.

Tabel 1: Deltagelse i udvalgte aktiviteter i relation til naturoplevelser ("set på dyr" og "set på fugle" er fremhævet).

	Set på dyr	Set på fugle	Oplevet naturen	Studeret naturen	Gået en tur
Rude Skov	14,0 %	11,0 %	40,3 %	10,5 %	28,3 %
Hestehave Skov	15,6 %	16,0 %	51,4 %	16,0 %	62,4 %
Mols Bjerger	33,3 %	17,5 %	80,7 %	17,5 %	91,2 %

Hvem ser på dyr?

Der er hverken forskel på mænd og kvinder eller de forskellige aldersgrupper med hensyn til at foretage aktiviteten "se på dyr" set samlet for de tre undersøgte skov- og naturområder. Der er visse grupper af de besøgende, for hvem aktiviteten ikke er så fremherskende. Det drejer sig fx om besøgende med korte besøg (under et kvarter), hyppige besøgende i det konkrete område eller naturen i det hele taget (mere end ét besøg om ugen i gennemsnit), samt gæster der kommer alene i området. Disse typer gæster foretager typisk sports- og motionsprægede aktiviteter som at løbe og cykle en tur eller lufte hund – aktiviteter der ikke umiddelbart lægger op til samtidig at se på dyr. Omvendt er der relativt flere dyreiagttagere blandt gående frem for eksempelvis ryttere, cyklister og især motionsløbere (ingen motionsløbere har indikeret af de i forbindelse med deres motion også har set på dyr). Endelig kan der konstateres en tydelig sammenhæng mellem at "se på dyr" og det at bevæge sig uden for veje og stier. En klar overvægt blandt dyreiagttagere færdes således uden for det etablerede vej- og stinet – en sammenhæng, der synes ganske logisk. (Se Videnblad 8 for mere information om omfanget af færdsel uden for veje og stier i de tre områder).

Hvem ser på fugle?

Med hensyn til aktiviteten at "se på fugle" er det i store træk de samme forhold, der gør sig gældende: Heller ikke her er der forskel på mænd og kvinder, set samlet for de tre undersøgte skov- og naturområder. Der er også relativt lavere deltagelse i fugleaktiviteten blandt besøgende med korte besøg, hyppige besøgende i det konkrete område, samt gæ-

ster der kommer alene i områderne. Ligesom der også er relativt flere fugleiagttagere blandt de gående i forhold til andre besøgs-kategorier (heller ikke fugleiagttagelse har haft motionsløbernes interesse overhovedet).

Men i forhold til dyreiagttagelse skil-ler fugleiagttagelse sig dog ud på et par punkter, nemlig i relation til alder og færdsel uden for veje og stier. I forbindelse med dyreiagttagelse kunne der som nævnt ikke konstateres nogen aldersmæssig forskel i deltagelsen i denne aktivitet. Det kan der derimod ved fugleiagttagelse, som har en overvægt af ældre (specielt 60-64-årige) og en undervægt af yngre (under 20 år). En interessant forskel findes også i forhold til at bevæge sig bort fra veje og stier. Dette er udbredt i forbindelse med dyreiagttagelse, men ikke ved fugleiagttagelse. Måske er det i mindre grad nødvendigt at bevæge sig bort fra vej- og stinettet for at få udbytte af aktiviteten at "se på fugle".

Mere viden

Hvor mange der så rent faktisk har set dyr og fugle under deres weekend-besøg i Rude Skov, Hestehave Skov eller Mols Bjerger beskrives i Videnblad 19.

Ud over de lokalt orienterede undersøgelser der refereres her, er der foretaget en parallel undersøgelse på nationalt niveau (www.vildtoglandskab.dk). Resultaterne derfra vil ikke alene give yderligere viden om dyre- og fugleiagttagelsernes omfang, men også deres betydning for befolkningen.

Frank Søndergaard Jensen

Hans Skov-Petersen

Skov & Landskab, Københavns Universitet, 2008

Note

Dataindsamlingen blev gennemført som personlige interviews i 18 sommerweekender over en tre-års periode fra 2005 til 2007. I alt blev 957 interviews gennemført, fordelt med 500 interviews i Hestehave Skov, 400 interviews i Rude Skov og 57 interviews i Mols Bjerger. I Mols Bjerger blev der kun foretaget interviews i 2005. Resultaterne fra dette område er således ikke af samme sikkerhed som for de to øvrige undersøgelsesområder.

Projektet "Friluftslivets effekter på naturen" er finansieret af Tips- og lottomidler fra Friluftsrådet (www.friluftseffekter.dk)

FOTO: JENS FRIS LUND